

DE MAN IN DE KATHEDRAAL

**Luc
van
Balberghe**

2011

Voor mijn zoon Dago die me uitdaagde,
dit boek beginnen te schrijven.
Voor Kaat Schaubroeck die me zo gek kreeg,
op de uitdaging in te gaan.
Voor Marita Daenekindt die me bleef uitdagen
om het schrijven vol te houden.
In het bijzonder voor die ene lezer of lezeres
die het schrijven de moeite waard maakt.
Veel leesgenot!

- Lucianus Pilæmontis –
(aka Luc van Balberghe)

“Quid enim potest esse silentio magis innocentius, ubi odium paritura putatur manifesta veritas, si palam fuerit enunciata, et scandalum passura credulitas pertinax, si contra se dubium moveri sentiat” (Er is niets erger dan iemand die zwijgt, uit vrees dat men het vrije woord kwalijk zal nemen, of dat oprechte twijfel verblinde lichtgelovigen zal kwetsen)

Paus Leo XIII, bij de openstelling voor wetenschappelijke vorsers, van de Vaticaanse archieven in 1881.

1. *De oude man en zijn geschiedenis*

Waarom moest hij nu ineens aan Parijs denken? Aan Parijs in de herfst, wanneer de mist de Sacré Cœur leek op te lossen in grove pixels. Aan Parijs in de regen, als een symbool van soms verborgen schoonheid achter afbladderende gevels. *Paris, c'est triste quand il flotte.*

Hij zat in Mechelen, de aartsbisschoppelijke stede, op de rand van een bed in een kleine studentenkamer en kon alleen maar voor zich uitkijken naar de doucheceel. Meer ruimte was er niet.

Parijs? Waarom?

DE WEERBARSTIGE BABY

Professor emeritus doctor historicus Brian Van Winckle had de halve wereld rondgereisd. Hij was geboren op het Engelse platteland, niet ver van de kust. In Engeland was er niets ver van de kust. Hij had gestudeerd aan Oxford en was er prof geworden.

Langer dan in gelijk welke universiteit, werd in Oxford al sinds 1724 middeleeuwse en moderne geschiedenis bestudeerd. De faculteit was op haar gebied de belangrijkste ter wereld, met meer dan 100 professoren en 1200 assistenten.

Professor Van Winckle had zich gespecialiseerd in de geschiedenis die begon na de val van het Romeinse Rijk tot de aanvang van de Renaissance.

Hij was een autoriteit op zijn gebied. Zijn studenten hadden hem aanbeden. Hij vertelde hen over een tijd waarvan men eigenlijk niets met zekerheid wist, met zoveel vuur en kennis alsof hij toen geleefd had en zijn verhalen een persoonlijk getuigenis waren.

Hoeveel jonge mensen had hij niet begeistert voor een vak dat iedereen saai noemde?

- Heb ik daar wel goed aan gedaan?, had hij zich vaak afgevraagd toen zijn academische carrière ten einde liep.

Geschiedenis! De wetenschap van wat hopeloos voorbij is, nooit meer weerkomt en totaal achterhaald is. Een studierichting waar je maar één ding mee kunt aanvangen: de kennis doorgeven. En wat heeft iemand daar dan aan?

- Geschiedenis is het meest egoïstische vak dat er bestaat, had hij ooit eens gezegd. Je verbeterde er de wereld niet mee, je redde er geen mensenlevens mee. Je bestudeert het alleen maar voor jezelf. Omdat je 't interessant vindt.

Jazeker, als geschiedkundige biedt je de huidige gemeenschap instrumenten aan om beslissingen af te stemmen op de gevolgen van gelijkaardige beslissingen uit een ver verleden. Men zou kunnen lessen trekken uit de geschiedenis, en fouten van voorouders vermijden. Maar wie doet dat?

Nu hij 76 was, bleef hij bij zijn stelling, maar relativeerde ze wel.

Egoïstisch? En dan?! Wat is er mis met een subliem egoïsme waarmee je niemand pijn doet en niemand ontrief? Een egoïsme, dat niemand opmerkt, maar waar je alleen zelf een beetje beter van wordt?

Geschiedenis was zijn hele leven. Hij had het niet alleen bestudeerd, hij had er zich als kind al in ondergedompeld en was erin verdrongen. Het had niet tot de verdrinkingsdood geleid, maar hem wel een nieuw leven geschonken in een onderwaterrijk, een soort van geestelijk Atlantis.

Niets, maar dan ook niets, had hem sterker kunnen boeien dan de donkere krochten van de tijd.

De ontdekking van een tot dan toe nauwelijks opgemerkte samenzwering die plotseling de maatschappij een totaal andere wending had gegeven, schonk hem meer voldoening dan het wildste orgasme ooit.

Brian Van Winckle leed aan een neurochemische afwijking. Niet dat ze hem veel last bezorgde, want hij wist niet beter. Sterker zelfs, hij voelde er zich nog behoorlijk comfortabel bij. Ze liet hem toe, zijn volle aandacht te richten op wat echt belangrijk was, zijn vakdomein.

De afwijking van Brian Van Winckle was ontstaan toen hij als baby klem geraakte in het geboortekanaal. Het gebruik van verlostangen of zuignappen was onmogelijk. Het verder openknippen van zijn moeder, onverantwoord. Hij leefde, want zijn hoofdje en één schouderdje waren al vrij en hij maakte al geluidjes. Aan zuurstof had hij geen gebrek. Bovendien was hij nog altijd met de navelstreng aan zijn moeder verbonden. Maar zijn lichaampje zat klem. Het verroerde geen vin meer, niet meer vooruit, niet meer achteruit. De spieren rond de geslachtsopening waren tot het uiterste gespannen zoals de huid van een te fel opgeblazen ballon die elk ogenblik kon ontploffen. Er restte geen speling meer.

Voor doorscheuren bestond er geen gevaar, want de hoge druk op de uitgerekte schaamspieren van zijn moeder, bleef constant en nam niet toe. Het kind bewoog immers niet. Alsof het een verleden van slechts enkele maanden, niet wilde achterlaten.

Zijn moeder gilte het uit en verwenste dat ene, kortstondige moment van genot, waarvoor ze nu deze prijs betaalde.

- "We duwen het een beetje terug," zei de dokter.

- "Het?" vroeg de vroedvrouw.

Ze wist niet precies wat hij bedoelde. Het kind? Het hoofdje?

De ongeïnteresseerde blik van de arts sprak boekdelen. 'Het ding', natuurlijk. Een vlotte bevalling was voor een arts niets anders dan de krant uit de brievenbus halen. Een moeilijke bevalling was bijklussen voor hetzelfde geld. Gevoelens kwamen daar nauwelijks aan te pas.

Waarom gilt dat wijf toch zo? Ze leidt me af. Waarom blijft dat ding nu vastgeklemd zitten? Kom er toch uit, verdomme!

De vroedvrouw begreep en zweeg.

- "Die schouder," zei de arts plotseling. "Die ene schouder moet er terug in. En dan proberen we het te draaien. Misschien lukt het dan..."

Die schouder had slechts de grootte van een sjalotje, maar hij weigerde verkleinwoordjes te gebruiken om zich te beschermen tegen een gevoel van medeleven.

Hij nam met een louter technisch gebaar het minuscule schouderdje van de kleine Brian – die toen nog geen naam had en die nog door niemand in zijn

geheel aanschouwd was; waarvan men nog niet eens wist of het een jongen of een meisje zou zijn – tussen duim en wijsvinger, goot er een beetje zeepwater over en probeerde het terug in de moederschoot te krijgen.

Het zal wel inbeelding geweest zijn, maar een oplettend toeschouwer had misschien kunnen vaststellen dat op het gezichtje van de baby een zweempje van voldoening verscheen.

Het was even duwen en toen gleed het schouderdje mooi naar binnen. De baby hield op met huilen en nu was er echt geen romantische verbeelding nodig, want er verscheen effectief een soort glimlach tussen de vele plooitjes in het kleverige gezichtje.

Was dit het eerste teken van een smachtend verlangen naar wat eens was, naar het verleden? Was dit een signaal dat dit kereltje nooit het verleden zou loslaten?

- "Hoe ga je 'het' nu draaien?" vroeg de vroedvrouw.

- "Zo!" antwoordde de arts zonder veel omhaal. Hij nam het hoofdje vast in één hand en duwde met de andere hand tegen het ene schouderdje, dat nog vrij was. Er klonk een zacht, omfloerst-fluitend geluid zoals van een fietsband die je in een spijker rijdt. Het was niet zo duidelijk of de moeder flatuleerde, of dat het geluid van binnen kwam door het samendrukken van de slijmen. De zucht was er maar heel even. Verder gebeurde er niets.

- "*Damned!*" vloekte de arts.

Hij duwde frontaal tegen het hoofdje. Meer om zijn frustratie af te reageren dan dat het enige zin had. Hij trok eraan en brulde dan tegen de moeder:

- "Pers dan toch! Lig daar niet te wachten! Dacht je dat ik in jouw plaats ging bevallen?!"

De moeder schrok van de felle uitval. Het was haar eerste kindje. Wist zij veel wat er met haar gebeurde, hoe ze kon meewerken, hoe kon ze weten wat er fout liep of wat normaal was!

Er ging een vreselijke stuiptrekking door haar hele lijf, van angst en van schaamte. Ze wipte even omhoog alsof ze een elektrische schok had gekregen en haar kind begon luidkeels te huilen.

Brian Van Winckle vond op dat ogenblik dat het tijd was om zich los te maken van de oerperiode in de moederschoot en kwam ter wereld. Helemaal.

WAAROM EN WAAROM NIET?

De ruwe behandeling van de arts was niet zonder gevolg gebleven. Al het kraakbeen in de baby had gewillig meegegeven en het duw- en trekwerk zonder enig negatief gevolg doorstaan. Maar de manipulaties hadden er wel toe geleid dat het ruggenmerg even onderdrukt was. Heel even maar. Het had zich echter nooit meer volledig hersteld.

Nochtans groeide Brian normaal op. Zijn gestalte ontwikkelde volgens leeftijd. Hij leerde kruipen, stappen, lopen, springen. Zijn fijne motoriek beheerste hij volkomen. Verstandelijk leunde hij dicht bij hoogbegaafdheid aan.

En toch scheelde er iets.

De neurotransmitters die vanuit de hypothalamus langs het ruggenmerg naar de organen werden gestuurd, om hen te stimuleren bepaalde hormonen aan te maken, werden ongecontroleerd getransporteerd. Soms was de dosis te groot, soms te klein. Soms arriveerden ze te laat, soms te snel. Soms in 't geheel niet.

Het begon pas op te vallen, toen Brian in zijn puberteit kwam. Zonder enige aanleiding kon hij plotseling hilarisch opgewekt en vrolijk zijn, omdat hij een onverwachte dopamineboost had gekregen. Helaas, gebeurde dat nogal eens op ongepaste momenten. De momenten, waarop er helemaal geen reden was om vrolijk van te worden.

Het gebeurde ook dat hij zich kwetste, maar geen pijn voelde, omdat de verdovende endorfines in overdosis door zijn bloed stroomden.

Met angst was het al net hetzelfde. Niets kon hem afschrikken of verontrusten. Paniek kende hij niet. Ook niet in de donkerste uithoek van zijn gedachten. Jaloers was hij nooit.

Hij merkte dat anderen, op bepaalde tijdstippen in hun leven, al deze gevoelens wel hadden op de juiste momenten. Die momenten waren dan meestal gerelateerd aan specifieke gebeurtenissen, maar zijn stemmingen bleven absoluut onvoorspelbaar.

Hij was zoals een machine die perfect kon werken, helemaal gesmeerd was en voorzien van voldoende brandstof. Maar tussen de schakelaar en de motor haperde de verbinding soms.

Zijn ruggenmerg speelde hem ook parten in het doorsturen van signalen om testosteron aan te maken.

Brian was mechanisch helemaal gezond bevonden en op de leeftijd van 12 jaar ontdekte hij op een ochtend dat een deel van zijn lichaam tijdens de nacht een andere vorm had aangenomen dan de avond voordien. Hij betastte zich en het voelde niet echt onaangenaam aan. Het was een zwelling die totaal nieuw was voor hem, maar die hem toch niet verontrustte. Na enige minuten verdween ze vanzelf.

De ochtenderectie begon bij zijn leven te horen. Zoals je haren die groeien, maar die moet je dan laten knippen. Die krimpen niet uit zichzelf in.

Het gebeurde af en toe dat hij geen erectie had. Dan voelde Brian nieuwsgierig onder de dekens en naarmate hij lang genoeg tastte, gebeurde het dan toch.

Na een klein jaar was hij eventjes met zijn gedachten elders toen hij zichzelf aan 't strelen was en plotseling beleefde hij zijn eerste ejaculatie.

Hij schrok niet, maar trok in een reflex toch zijn hand terug. Het warme gevoel maakte veel goed.

Nu wist hij dat dit kon gebeuren en dat het blijkbaar geen kwaad kon. Maar het hoefde ook niet zo nodig voor hem.

Zijn nieuwsgierigheid was groter dan zijn verlangen. De bevrediging maakte hem eigenlijk weinig uit. Vooral het feit dat dit kon, intrigeerde hem.

Toen zijn opgroeiende kameraden voor het eerst naar meisjes begonnen te kijken – sommigen eerst naar elkaar – vond hij dat best leuk. Maar hij had er geen enkele behoefte aan om in hun bloesje te voelen of hun handjes te geleiden naar waar hij 's morgens onder de deken zelf al eens tastte.

Meisjes waren ook maar mensen. Ze zagen er weliswaar een ietsepietsie anders uit, maar vooral... ze dachten anders. Dat boeide hem veel meer. Met meisjes kon je soms interessanter praten dan met jongens.

Eens die meisjes jonge vrouwen werden, dan ging de wereld helemaal open. Ze begonnen dan vanuit hun eigen natuur visies te ontwikkelen, standpunten in te nemen, argumenten te zoeken. Hun gedragingen waren ook anders en door die gedragingen zonden zij signalen uit, die soms het absolute tegendeel betekenden van hun gedrag of de woorden die ze spraken.

Hij leerde hun lichaamstaal ontcijferen, en ontdekken welke vreemde denkprocessen zich in hun hersenen konden afspelen.

Hij had zich vast voorgenomen om psychologie te gaan studeren. Dat was niet eens een moeilijk vak. Je moest alleen veel uit het hoofd kunnen leren en om de professoren te behagen, heel veel citeren wat andere psychologen ooit hadden verklaard.

Op zich interesseerde deze werkwijze hem helemaal niet. Maar als hij eenmaal zijn diploma zou hebben, dan zou hij zelf onderzoek doen naar de werking van de menselijke geest. Niet met een vooropgesteld doel, zoals de meeste wetenschappers. Het was nogal logisch dat ze dan ook telkens een bewijs vonden van wat ze wilden bewijzen!

Nee, hij zou vertrekken zonder doel. Afgaande op vaststellingen. Steeds weer de vraag 'Waarom?' stellen. En dan nagaan of het antwoord wel klopte, of er niet meer dan één antwoord was. Hij zou beginnen met eerst het onmogelijke uit te denken en zich daarbij de vraag te stellen: 'Waarom niet?'

EEN ONHANDIGE TIENER MET AQUARELGRIJZE MEISJESOGEN

Toen gebeurde er iets zo banaals, dat toch zijn hele leven veranderde. Hij las een artikel over Stonehenge. Daarbij stelde hij zich eveneens eerst de vraag 'Waarom?' en daarna 'Waarom niet?'

Net zoals bij zijn eerste ochtenderectie, was ook nu zijn nieuwsgierigheid naar het onbekende gewekt en zijn studiekeuze stond onomstotelijk vast: geschiedenis!

Hij was een briljant student, de trots van zijn ouders, de hoop-op-de-toekomst van zijn professoren en bijna het uithangbord van zijn vakgroep op de universiteit.

Zowel tijdens zijn studentenjaren als de hele tijd die hij er nadien als professor doorbracht, waren op de campus knappe jongens en uitdagende meisjes genoeg. Hij ging er graag mee om, maar ze wonden hem niet op. Daardoor kwam het regelmatig voor dat zij op den duur geen interesse meer in hem hadden.

Jonge mensen hebben normaal gezien, immers gevarieerde behoeften. En geschiedenis is een boeiend vak, maar je komt er niet van klaar.

Hij begreep het wel, maar vond het hun verlies. Hij miste hen niet. Hij miste ook geen aanrakingen, geen knuffels, geen lichaamswarmte, geen sensatie in zijn bloed, geen orgasmen.

Het leven was voor Brian Van Winckle goed zoals zijn leven was.

Precies door het ontbreken van testosteron en het uitblijven van enige drift, ontwikkelde Brian zijn geestelijke capaciteiten tot een ongekend niveau. Zijn geheugen was fenomenaal. Zijn inzicht in structuren, mechanismen, netwerken en de verwevenheid van allerlei omstandigheden die op het eerste gezicht niets met elkaar te maken hebben, was soms beangstigend.

Ook in zijn omgang met mensen, schrok hij door zijn emotionele andersbegaafdheid anderen wel eens af. Zonder het zo te bedoelen, kon hij soms dwars door iemands hersenpan heen kijken en in een gesprek gebeurde het vaak dat hij een antwoord gaf op een vraag die nog niet gesteld was.

Maar omdat Brian Van Winckle nooit een relatie had, kon ze ook niet stuk gaan en bleef hij altijd bespaard van de pijn en het verdriet die daarmee gepaard gingen. Al was het niet zeker dat hij dat ook zo beleefd zou hebben, want misschien zouden de neurotransmitters die aan de basis van deze gevoelens liggen, een heel andere reactie hebben opgeroepen.

Hij had immers wel gevoelens, maar niet altijd op de passende momenten.

Alleen libido was hem in 't geheel vreemd.

En toch... Toch herinnerde hij zich één ogenblik in zijn leven dat er een schijn van verlangen in hem opkwam.

Het gebeurde in Rome. Hij had net zijn spraakmakend boek *'History, behind lies and legends'* uitgegeven en over de hele wereld werd hij gevraagd voor lezingen. Hij verbleef in een viersterrenhotelletje, op de rechteroever van de Tiber en op wandelafstand van het Colosseum. In Rome ligt alles op wandelafstand van elkaar. Hij had de metro kunnen nemen aan het Teatro dell'Opera, maar hij gaf de voorkeur aan een half uurtje slenteren tot aan de aula waar hij verwacht werd.

Hij had een voordracht voorbereid, over de invloed van de oude Romeinse cultuur bij het heropbouwen van de maatschappij na de val van het Romeinse Rijk.

Hij was uitgenodigd door *La Società Storica di Roma*, het Historische Genootschap van Rome, en men had hem al ingelicht dat de aula nokvol zou zitten.

Of hij een diaprojector of een beamer nodig had?

- "Niets van dat alles," wuifde hij het aanbod weg. "Het enige wat ik nodig heb, heb ik altijd bij me".

Hij bedoelde zijn stem en zijn geestdrift.

Professor Brian Van Winckle hield niet van 'technische ondersteuning'. Neem nu Powerpoint. Sommige sprekers vertelden hun verhaal via Powerpoint. Maar dit programma dient ternauwernood om een verhaal te ondersteunen!

- En zeg nu zelf, als een verhaal moet ondersteund worden, wat is het dan waard?, vroeg professor Van Winckle zich af.

Bovendien hield hij er niet van om te praten tegen een donkere zaal. Hij moest zijn toehoorders zien zitten. Hij moest ze kunnen aankijken, zien hoe die ene man op de achttiende stoel van links, worstelde met zijn klaptafeltje, om notities te nemen op een notabloc die te groot was voor het tablet. Hij moest uit één ooghoek kunnen zien hoe de juffrouw op de hoek van de achtste rij, zich

schuin naar buiten draaide om haar benen te kunnen kruisen, hoe mensen hun bril oppoetsten of hun neus snoten.

Een lezing was tenslotte geen geautomatiseerd stukje fastfoodkennis dat door een onpersoonlijk luik anoniem werd aangereikt aan een even onbekende klant, en waarvoor je door de moderne communicatiemiddelen geen spreker meer nodig zou hebben.

Voor Van Winckle bleef een lezing nog steeds een contact tussen levende mensen. Hij was een causeur die naar zijn publiek toestapte, het dankbaar groette, het de hand drukte en die hand niet loste, maar meetrok. Hij nam zijn toehoorders mee op een boeiende reis doorheen zijn onderwerp, hen tussendoor een lach ontfutselend, onmiddellijk gevolgd door een genadeloze greep op de keel, maar elk ogenblik aangenaam verrassend. Een snelle opeenvolging van temperaturen: warm en koud en warm en...

Het belangrijkste was vooral, samen aankomen op het eindpunt. Zonder dat iemand de greep ooit gelost had. Daarna volgde het applaus, of een gezamenlijk tikken van één uitgestrekte vinger tegen het opklaptafeltje.

Tot slot, de ontlading. Een diepe zucht, een voldaan gevoel van nieuw opgedane wijsheid en kennis, een oeverloze blijdschap om dit te hebben mogen meemaken, een spiritueel orgasme.

Geprojecteerde afbeeldingen waren daarbij totaal overbodig. Elke foto was toch verraad aan de werkelijkheid. Welke indruk maakte een foto van een piramide, op een projectiescherm van anderhalve meter hoog? Dan kon je toch beter met je stem en met je lichaamstaal het beeld oproepen van de unieke beleving in de hitte van de woestijn, en je bewondering uitdrukken voor die immense bouwwerken uit de Oudheid. Of nog beter: je publiek het beeld zo sterk suggereren, tot het zich op ware grootte in hun verbeelding vormde!

Het was op weg naar de aula dat professor Brian Van Winckle hen zag. Een groepje uitgegroeide tienermeisjes, overduidelijk op schooluitstap. Ze graptten en gibberden, loensten en lonkten, rookten en showden. Ze waren boven alles helemaal zichzelf, nog heel even onaangeroerd.

Volgens hen, al heel even net te lang.

Brian liep recht in hun richting. Ze zagen hem niet. Ze waren volop met zichzelf bezig. Hij zag hen wel. Hun vormen en beginnende rondingen, hun onbeholpen houdingen op zoek naar voldoening, hun blikken waarmee ze meer vertelden dan met hun kwebbeltaaltje. Ze spraken geen Italiaans en geen Engels. Ook geen Frans, want dat verstond professor Van Winckle een beetje. Het was iets tussen Duits en Nederlands. Zweeds misschien? Sommige woorden kon hij opvangen en die begreep hij ook. De studie van het Oud-Engels had hem heel dicht bij het Oudnederlands gebracht. Maar de betekenis van hun gesprek kon hij toch alleen maar afleiden uit de ontastbare signalen die hij zoals een radar registreerde uit hun lichaamstaal.

Er was één meisje dat, net zoals alle anderen, opging in de groep, maar dat voor hem er toch los van stond. Alsof er een lichtstraal op viel, die niemand anders - en zichzelf nog het minst - waarnam.

Zij stond daar met de flair om alle ongeluk van de hele wereld te kunnen bezweren. Complexloos, blij, jong en mooi. Ze keek rond met een onbevungen jeugdigheid alsof ze nooit dood zou gaan.

In tegenstelling tot die van de andere meisjes met meestal blauwe ogen, waren haar ogen grijs. De kleur was zo licht dat ze elk ogenblik had kunnen oplossen in het zonlicht. Haar ogen leken wel aquarellen.

Was het dit kenmerk, dat hem zo opviel en dat zijn blik aantrok?

Plotseling voelde hij een heel vreemde gewaarwording, ergens in de buurt van de maagstreek. En iets lager.

Het was warm die dag, zoals meestal in Rome, maar er liep ineens een rilling over zijn rug. Hij betrapte er zichzelf op dat hij in volle straat een erectie kreeg en zich afvroeg hoe het zou zijn om het meisje naakt te zien, haar te voelen, haar niet alleen met zijn verhaal in vervoering te brengen, maar haar te strelen, te zoenen, te likken, te beknabbelen. Om in haar te verdwalen en samen te ontploffen en dan te ontwaken zoals een versmolten supernova. Of nog juist, zoals twee massiefzilveren juwelen die na een kortstondige, maar ongemeen hevige brand weliswaar hun vorm hadden verloren, maar waarvan het edelmetaal volledig bewaard was gebleven en in een nieuwe, door godenhanden bepaalde, grillige vorm was hersmolten.

Hij moest lachen om zijn eigen gedachten. Het feit dat hij dit nog maar dacht alleen al, vond hij komisch, en wandelde door tot aan de aula waar de leden van het Historische Genootschap van Rome op hem wachtten.

Hij zou hun nieuwsgierigheid strelen, hun drang naar kennis omarmen, hij zou hen zijn woorden uit de luidsprekers laten likken. Samen zouden ze verdwalen in de Tijd en de Geschiedenis en op het einde voldaan ontwaken met het gevoel van twee geliefden die de avond voordien voor het eerst - zoals beloftevolle debutanten - voorzichtige balletfiguren hadden ingeoeffend.

Toen hij in de aula arriveerde, was hij de seksuele opwindning voor iemand anders dan zichzelf, al lang vergeten.

PARIS, LA TRISTE...

En nu zat hij op de rand van het bed in een kleine studentenkamer aan de rand van Mechelen, en moest aan Parijs denken.

Waarom eigenlijk?

Hij was verscheidene keren in Parijs geweest en logeerde dan in het hotel *Terminus du Nord*. Het had niet de knusheid die hij van hotels verlangde – daar was het te groot voor – maar het had nog iets gezelligs uit de tijd toen Parijs nog een warme stad was, die je kon omarmen.

De eetzaal riep de sfeer op van een *Grand Café* uit de glorie-dagen van het Interbellum, maar toch gebruikte hij er nooit het ontbijt. Daarvoor ging hij altijd aan de overzijde in een kleine bistro, waar hij zijn '*petit noir*' met twee croissants bestelde en ze aan de toog opat.

Brian Van Winckle hield niet echt van Parijs. Historisch waren er veel belangrijker streken in Frankrijk. Parijs had pas heel laat enige betekenis gekregen in de politiek van het Westen.

Steden zoals Reims, Cambrai of Bavais spraken professor Brian Van Winckle veel meer aan.

Natuurlijk waren er mooie dingen te zien in Parijs. Een wandeling langs de Seine was in de zomer altijd rustgevend. Een avondlijke slentertocht door de rue du Faubourg Saint-Denis die vanuit het noorden van de stad helemaal tot aan het île de Paris liep, het eiland dat gedomineerd werd door de Notre Dame, gaf hem ook een heel speciaal gevoel.

Niet zozeer de hoeren die zich halfnaakt en haast agressief opdrongen, maar vooral de lucht in die straat. Die was daar anders dan op gelijk welke andere plek in Parijs. Ze prikkelde in de neus door de mengeling van de geuren van goedkope parfums, urine, zweet en stof.

De straat bracht de professor meteen in de stemming van lang vervlogen tijden. Ja, er was natuurlijk ook het Louvre. Maar dat speelde eigenlijk geen rol in de betekenis van de stad. Een museum kan je overal inplanten.

En de Eiffeltoren, natuurlijk...

Dat was het! De Eiffeltoren!

Meteen zag hij het allemaal klaar voor zijn ogen!

Het meisje had hem opgewacht aan het station van Mechelen. Hij was met de buurtspoorweg thuis vertrokken naar Londen. Nabij Saint-Pancras had hij overnacht in een familiepensionnetje en had er de volgende ochtend de Eurostar genomen naar Brussel. Twee uur later stapte hij af in Brussel-Zuid, haastte zich naar een ander spoor en nam de intercity tot Mechelen-Centraal.

Ze stond er al toen zijn trein arriveerde. Ze begroetten elkaar zoals altijd met een handdruk en een haast onmerkbaar buiging. Ze wandelden langs de Leuvense Vaart tot aan de Plaisancebrug. Bij vorige gelegenheden waren ze door de Leopoldstraat en langs de Van Benedenlei gegaan, om op het einde linksaf te slaan.

Ze had toen die weg gekozen omdat ze zo op de Brusselpoort uitliepen, het enige restant van de grachtengordel en de middeleeuwse stadspoorten rond de stad, en het meisje had gedacht dat het de professor wel zou interesseren.

Maar het gebouw, dat nog in uitstekende staat was, had men niet zozeer hersteld, maar wel 'aangepast'. Met o.a. een metalen brandladder die het geheel danig ontsierde en elke historische waarde ontnam.

- Waarom geen lift?, vroeg professor Van Winckle zich cynisch af.

Brian Van Winckle had met één blik de architectonische misleun gemerkt en was zeer teleurgesteld. Bovendien was de singel rond de stad veel te druk om er nog aangenaam te wandelen en daarom waren ze vanochtend over de parallelweg langs het rustige kanaal naar zijn hotel gegaan.

Telkens wanneer professor Brian Van Winckle de voorbije jaren Mechelen bezocht had, logeerde hij altijd in hotel Het Gulden Anker op de hoek van de Ridder Dessainlaan.

Al behoorde het viersterrenhotel tot een internationale keten, toch bleef het de hartelijkheid uitstralen van een familiepension. De kamers waren er niet goedkoop, maar er was een redelijk prijsverschil tussen weekends en weekdagen.

Omdat professor Van Winckle er sinds enige jaren vaste klant was geworden en de uitbaters zijn aanwezigheid ook als een eer beschouwden, mocht hij er altijd aan weekendtarief logeren. Een grote uitzondering, waarvan hij wellicht de enige gast was die het werd toegestaan.

In het hotel herkenden ze hem meteen en de jonge vrouw achter de balie begroette hem in onberispelijk Engels. Hij kreeg er altijd dezelfde kamer en kon zijn koffer beneden achterlaten en direct weer vertrekken. Voor zijn bagage werd dan gezorgd.

Omdat ze nog een drukke dag hadden, maakten ze van die service ook graag gebruik en gingen ze meteen naar haar studentenkamer.

- "Vind je 't erg dat ik nog eerst een douche neem, voor we naar de plechtigheid gaan?" had ze gevraagd.

Natuurlijk vond hij dat niet erg. Hij begreep dat de plechtigheid voor haar enorm belangrijk zou zijn en dat ze nu licht nerveus was. Bovendien had de lange treinreis hem ook wel wat vermoeid, maar hij durfde het toch niet goed aan om zich op haar bed languit neer te leggen. Dus ging hij - naar achter doorgeschoven - erop zitten en kon zo met zijn rug tegen de muur leunen.

- "Wil je ondertussen een boek?" had ze nog gevraagd.

Maar professor Brian Van Winckle genoot ervan om even niets te doen, om zijn geest te laten drijven, en schudde glimlachend ontkennend met het hoofd.

- "Oké, dan!" zei ze met haar jeugdige zakelijkheid, en voor die twee eenlettergrepige woordjes nog maar uitgesproken waren, stond ze al in haar nakie.

Zonder gêne had ze al haar kleren uitgetrokken en stapte complexloos, gezwind in de douchecabine die deel uitmaakte van haar studentenkamer. Ze draaide de kraan open en het warme water stroomde met grote kracht op haar mooi gevormd lichaam. De cabine en een stukje van de kamer vulden zich met stoom en dat maakte de aanblik waziger.

Het meisje zocht evenwicht op de gladde bodem van de douchecabine en zette haar voeten uit elkaar. Steeds wijder uit elkaar, tot ze steun vonden tegen de rand. Ze genoot ongelooflijk van het warme water dat alle stress van onder haar huid wegspoelde. Ze stak de armen in de lucht, strekte ze hoog boven haar hoofd uit en kleefde de handpalmen tegen elkaar. Toen sloot ze de ogen en bleef onbeweeglijk staan. *Totally Zen.*

Brian Van Winckle kon niet anders dan ernaar kijken. De kamer was te klein om zich te verbergen voor een bezoeker, of om een gast de mogelijkheid te geven discreet weg te kijken. Hij zat recht tegenover de douche met het naakte, langgerekte meisje vlak voor zich. Hij had ze bijna kunnen aanraken. En hij wist, dat ze dat niet eens erg gevonden zou hebben.

Maar hij had absoluut niet die behoefte. Eerlijk gezegd, keek hij wel naar haar, maar zag haar eigenlijk niet. Professor Van Winckle keek altijd dieper dan het beeld dat men hem voorhield.

Zo keek professor Van Winckle onbewogen naar het prachtige, begeerlijke lichaam van het meisje, maar zag voor zich de glorie die haar straks tijdens de plechtigheid te beurt zou vallen.

En plotseling moest hij aan Parijs denken. Parijs in de regen, Parijs in de herfstmist. *Paris, la triste...* En hij wist toen nog bij God niet waarom.

Parijs...

Terwijl het meisje daar bleef staan als een standbeeld onder het stromende water, de benen gespreid, de armen omhoog gestrekt, onbeweeglijk. Zoals de Eiffeltoren.

- "De Eiffeltoren!" riep professor Brian Van Winckle plotseling uit. "Dàt is het!"

Hij keek nu iets aandachtiger naar het bijzonder mooie lichaam dat haast in trance uitnodigend stond te wachten om overweldigd te worden.

Haar dijnen waren opgespannen, de voorste uitstekende hoekbeenderen van haar bekken tekenden zich af als haken waar haar platte buik op steunde zoals een maagdelijk doek op een schildersezels, klaar om er een levenskunstenaar zijn creativiteit op te laten uitbarsten. De waterdruppels die met grote kracht neerkwamen en langs haar huid afdropen, spatten op de uitstekende jukbeenderen van haar vrouwelijkheid weg.

Het was haar eerste verdieping, waar toeristen even tot rust konden komen en een voorproefje krijgen van het panorama.

Haar kleine borsten met bijna zwarte tepeltjes, stonden dicht bij elkaar op één, meetkundig evenwijdig juiste lijn en leken wel het begin van de torenspits te vormen om tot wijd in de omgeving Parijs te proeven.

De Eiffeltoren!

Toen stortte het beeld in elkaar. Ze verbrak de trance, liet haar armen zakken, draaide de kranen dicht, greep naar een handdoek en begon zich droog te wrijven.

Ze liet de handdoek op de grond vallen en stapte gracieus naar het raam dat ze wagenwijd open zette om de stoom van de douche te laten ontsnappen.

Toen ze zich omdraaide, glimlachte ze naar de professor en die glimlachte terug. Daarna stapte ze, met de fierheid van een stokstaartje, naar de hoek waar haar kleren hingen, op kapstukken over een metalen staaf.

Ze deed een zwart slipje en zwart behaasje aan en twijfelde daarna even tussen een vrolijk kleedje of een donker, stijlvol broekpak.

Het had allebei gekund en tijdens de plechtigheid zou ze beslist met elk van beide evenveel succes gehad hebben.

- "Wat denk jij?" vroeg ze aan haar bezoeker.

- "Eerlijk gezegd, ik weet het niet...", twijfelde hij. "Ik ben een oud man, *darling*. In mijn tijd vroeg een vrouw zich dat niet eens af, want zij was nooit het middelpunt van zo'n plechtigheid."

- "Zie je dit kleedje graag? Charmeert het me niet?" Ze hield het met één hand bovenaan vast en liet het voor haar quasi naakt lichaam fladderen.

- "Charmeren? Ik weet niet... Ik let daar niet zo op..."

Ze koos voor het broekpak.

Het zat zo strak dat ze de knieën moest openen en even doorzakken om de rits te kunnen sluiten.

Toen leek ze op de *Arc de Triomphe*. De galmende uitroep van de overwinning op het bekrompen denken, te midden van een zonovergoten Champs Elysées.

Professor Brian Van Winckle moest alweer aan Parijs denken. Maar dit keer wist hij heel goed waarom.
En hij was hartstikke trots op haar. ☺

2. *De jonge vrouw en haar toekomst*

- Ik moet me haasten, of het vet is vandaag van de soep!, zei Annelies Hoeckx tegen zichzelf, terwijl ze een zenuwachtige armbeweging maakte in de richting van de kapstok met een zomerkleedje.

Gisteravond was het uitje met vriendinnen een beetje uit de hand gelopen. Ze hadden van de zachte zomeravond geprofiteerd om op de Vismarkt te genieten van de zwoele lucht die een strijd leverde tussen de warmte die weerkaatst werd door de gevels, en het vocht dat uit de rivier verdampte.

Met twee vriendinnen en één vriend had ze afgesproken in De Gouden Vis, de enige nog resterende bruine kroeg van wat eens het groezelige broeinest van de fluwelen revolutie in de Dijlestad was.

De Gouden Vis had het interieur bewaard, maar de geest was mee geëvolueerd met de tijd. Soms hing er nog een verlopen, langharige zestiger aan de toog die vol nostalgie het ene biertje na het andere hees en luidkeels verkondigde dat iedereen die pijp rookte en een baard had, een groot kunstenaar moest zijn.

De tijd toen langharig werkschuw tuig de revolutie predikte, de oorlog verklaarde aan het *establishment* en zich lazarus dronk met zuurverdiend geld van hun – naoorlogs zuinig opgevoede - ouders, lag al decennia achter de rug.

Vandaag was de gewone cliënteel meestal afgeborsteld, glad geschoren, *casual* maar relatief duur gekleed, en gedroeg zich niet bepaald onburgerlijk. De waard was al lang geen kroegbaas meer, maar een manager die de consumpties duur genoeg had gemaakt, om te jonge studenten af te schrikken.

Gisteren was het te warm in de stofferig aandoende ruimte, en het geïmproviseerde terras langs de Dijleoevers zat stampensvol.

Het gezelschap was daarom verhuisd naar Het Ankertje, een nieuwe kroeg die toch nog de oude glorie van de hoogdagen van de Vismarkt trachtte op te roepen.

Ook daar was de sfeer nep, natuurlijk. De klanten waren geslaagde zakenlui die op donderdag- en vrijdagavond even volks kwamen doen, of loftsocialisten die zich grootmoedig onder het plebs mengden, de solidariteit predikten, de verrijking van de multicultuur loofden, en daarna verbolgen waren dat ze hun rondje niet met een American Express creditcard konden afrekenen.

Annelies had voorgesteld om een hapje te eten op het terras van De Cirque, een eetcafé met een correcte keuken, vlotte bediening en een horecageschiedenis van bijna 200 jaar.

Het terras lag ongeveer in het midden van de huizenrij en bood een mooi uitzicht op het drukke, gezellige plein. De koelte van de rivier maakte de zomeravond er ietsje draaglijker.

Annelies Hoeckx en haar gezelschap waren al een paar jaar geleden afgestudeerd. Ze kenden elkaar van op de middelbare school. Haar ouders scheidden toen ze 12 was en omdat ze elk een beetje rust moesten vinden in hun nieuw leven, was Annelies bij haar oma in Mechelen gaan wonen, een heel eind van haar geboortedorp. Daardoor was het contact met haar ouders goed gebleven, met haar vader beter dan met moeder die een nieuwe vriend had, maar de Dijlestad was haar thuis geworden.

Na de middelbare studies waren hun wegen uiteen gelopen.

Berend had zeevaartschool gevolgd, had een masterdiploma in de nautische wetenschappen behaald en was op koopvaardij schepen gaan varen. Daar was hij ondertussen tweede stuurman geworden. Het was zijn bedoeling om de graad van kapitein te halen en dan aan de wal te blijven. Voor een natie of bij een sleepdienst te gaan werken, bijvoorbeeld. Hij zou ook loods kunnen worden. Voor een gezin was er nog tijd genoeg. Een vaste relatie kon voorlopig toch niet, want hij was telkens drie à vier maanden aan de andere kant van de wereld en dan hooguit zes weken thuis. Dat houdt geen meid vol. Want als 't muisje jeukt, moet het gestreeld worden, zei hij altijd.

Miranda was in Gent afgestudeerd als dierenarts, had zich gespecialiseerd in exoten omdat toch iedereen hondjes, poesjes, kanarievogeltjes en goudvissen wilde behandelen, en werkte al een twee jaar in de Antwerpse Zoo. Eén of twee dagen per week verplaatste ze zich naar de Mechelse deelgemeente Muizen waar zich het prachtige dierenpark Planckendael bevond.

Vooraf het volgen van de internationale kweekprogramma's, vond ze bijzonder interessant.

Ook zij was nog vrijgezellig, al had ze wel een oogje op Berend, maar voor hem was een huis-tuin-en-keukenleventje veel te bekrompen. Wie eens de zeelucht had opgesnoven, bleef bedwelmd voor de rest van zijn leven.

Gertie had talen gestudeerd, vrij snel een medestudent aan de haak geslagen en was even snel zwanger geworden. Na haar bachelor stopte ze haar studies, trouwde en kreeg op twee jaar tijd drie kinderen, onder wie een tweeling.

Zij had dus behoorlijk haar handen vol.

Alle drie wisten ze al zeer jong welke richting ze met hun leven wilden uitgaan.

Gertie had tot aan de diploma-uitreiking deze weg gevolgd, maar toen had de natuur anders beslist over haar carrièreverloop.

Haar ouders hadden al eens teleurgesteld de opmerking gemaakt dat je niet jarenlang moest studeren om daarna niets anders te doen dan luiers te verschonen, maar zij had hen geantwoord dat haar studies de beste investering waren, die ze ooit hadden gedaan. Zij wilde immers niet alleen lerares worden, maar later ook schrijfster. Kinderverhalen of een romantische novelle, dat wist ze nog niet.

Alleen Annelies had tot een paar weken voor het nieuwe academisch jaar begon, nog geen studiekeuze gemaakt.

Ze interesseerde zich aan alles. Met vreemde talen sprong ze vlot om, wiskundige raadsels loste ze op met de vingers in de neus, voor exacte wetenschappen stond ze in grenzeloze bewondering, haar sociale vaardigheid had haar zeker kunnen leiden tot een carrière in de geneeskunde of de handel. Uiteindelijk moest er beslist worden.

Haar toenmalige klasgenoot Helga was veel minder begaafd dan zij, maar bezat ter compensatie wel een fenomenaal geheugen.

- "Ik ga geschiedenis studeren," had die haar gezegd. "Daar moet je niet verstandig voor zijn. Alles wat je leert, is toch al gebeurd en je kunt het niet meer veranderen. Het is gewoon blokken en blokken. Alles uit het hoofd leren."

- "En kan je daar ook iets mee aanvangen, later?" had Annelies een beetje bezorgd, gevraagd.

- "Lesgeven, bijvoorbeeld..."

Het was ook het enige voorbeeld dat ze kon bedenken.

WHISKY EN SIGARETTEN, EEN AVOND MET ROBERT

Ze sprak er met haar vader over en die kende nog een oude studiegenoot van zijn vader, die ook geschiedenis had gestudeerd. Hij was geen les gaan geven, maar journalist geworden bij *Het Laatste Nieuws*. Daar keken ze in die tijd niet zo nauw welke opleiding je had genoten. Als je maar snel en veel kon schrijven, niet te veel problemen maakte, en niet te duur was.

Robert, heette hij.

Robert was in zijn jonge jaren een charmeur, een ladykiller en een *'beau garçon'*. Maar door iets te veel te genieten van het leven en vooral van zijn jonge, vrouwelijke collega's op de krant, waren enkele promoties aan zijn neus voorbij gegaan.

Gezien zijn universitaire opleiding, zijn culturele belangstelling en zijn belangrijke contacten in die culturele wereld, was hij de meest geschikte kandidaat om rubriekleider te worden van de cultuurpagina's.

Maar een collega die iets commerciëler met de hoofdredacteur omging en overal gekend stond als *'pique assiette'*, kreeg de bevordering.

Robert begon er het kantje af te lopen, werd depressief, geraakte in de ziektewet, werd op invaliditeit geplaatst en schnabbelde hier en daar wat onder spitsvondige schuilnamen tot hij de juiste leeftijd had bereikt om op rust te gaan. Sindsdien was hij een beetje wereldvreemd geworden en wilde maar niet inzien dat de pioniersperiode van het kranten maken, voorgoed voorbij was.

Niet meer de hoofdredacteur leidde de krant, maar de marketingmanager. Niet meer de lezer was de doelgroep, maar de adverteerder.

Journalisten waren een helaas noodzakelijke uitgavenpost in de budgettering geworden, die slechts dienden als te verwaarlozen schaamlapje en alibi om een zielloos commercieel product te kunnen slijten.

Op een avond kwam Robert langs. De vader van Annelies had hem gevraagd om met een glas whisky nog eens te komen bijkletsen.

Hij was oud geworden, zag er bijna 80 uit, en rookte zoals een Turk. Drinken deed hij zoals een Zwitser.

Frustratie en verbittering die ooit de kop hadden opgestoken, was hij te lijf gegaan met een fijnzinnig cynisme.

Ondanks alles was hij nog steeds heel alert en wist beter dan wie ook, hoe de wereld in elkaar zat.

- "Wat kan ze later met geschiedenis doen?" vroeg de vader van Annelies, terwijl hij heel even in de richting van zijn dochter knikte om duidelijk te maken wie hij met 'ze' bedoelde.

Robert nam een diepe haal aan zijn sigaret, inhaleerde en liet de rook een koprool maken over zijn tong, voor hij 'm uitblies. Ondertussen plooidde hij een paar gespeelde fronsen in zijn voorhoofd alsof hij heel ernstig over de vraag nadacht, en kwam tot de onthutsende conclusie:

- "Niets!"

De vader van Annelies keek hem verbijsterd aan.

- "Ze kan toch les gaan geven, dan?"

- "Ja. Aan studenten die met haar lessen ook niets kunnen aanvangen."

Zijn zachte maar kordate stem stond in schrill contrast met zijn scherp gesneden gezicht en zijn levendige arendsogen.

Het bleef een paar tellen stil.

- "Of journalist worden? Zoals jij", probeerde haar vader nog.

- "Tegen dat zij afgestudeerd is, zijn er geen journalisten meer nodig. Zelfs de hoofdredacteers zijn vandaag al allemaal vervangen door CSO's."

- "CSO's?"

- "Ja."

- "Wat zijn dat?"

- "*Chief Storytelling Officers*. Vroeger, in mijn tijd, vochten we nog voor de waarheid, we controleerden onze informatie. Doublecheck, noemden we dat. Elke krant had nog coryfeeën, grote namen, journalisten met invloed, naar wie opgekeken werd en met wiens mening rekening werd gehouden. De standpunten van de redactie stonden nog omkaderd op de voorpagina. Maar de mensen hebben daar blijkbaar geen behoefte meer aan. Het is onze eigen schuld..."

- "Hoezo?" mengde Annelies zich bescheiden en belangstellend in het gesprek. Er klonk zelfs een licht medelijden door in haar stem.

- "We hebben onszelf te veel *au sérieux* genomen. We dachten dat de mensen wilden lezen wat we schreven. Maar ze hadden al genoeg te lezen. De sprookjes van Grimm, van Andersen, van Moeder de Gans... Die hebben we hen afgenomen en hen wijs gemaakt dat sprookjes voor kinderen zijn. Het heeft een tijdje gewerkt, maar alles wat niet spontaan uit de natuur ontstaat, alles wat kunstmatig geforceerd wordt, wreekt zich uiteindelijk toch. De mensen lusten geen pap meer van nieuwskranten. Ze willen liever sprookjes. De journalisten van straks, zullen sprookjesschrijvers zijn. Of... niet zijn!", besloot Robert, stak een nieuwe – de zoveelste – sigaret op en lonkte eens veelbetekenend naar de bodem van zijn leeg whiskyglas.

Het werd heel akelig stil in de kamer. Annelies en haar vader bekeken elkaar met vraagtekens in de ogen en bijna smekend om van elkaar een argument te krijgen, dat de redenering van de oude man zou kunnen weerleggen.

Maar ze wisten allebei dat hij gelijk had. En precies zoals hij gezegd had: wat je kunstmatig forceert, wreekt zich uiteindelijk toch...

Annelies stond recht, ging naar de bar en nam de fles whisky om het glas van Robert nog eens bij te vullen.

- "Wat moet ik dan gaan studeren?" vroeg ze een beetje triest, terwijl ze heel deskundig de whisky langs de rand liet lopen.

Robert hield haar gracieuze hand in 't oog, keek even op naar haar bleekgrijze ogen. Terwijl de vroegere charmeur met zijn verfijnde, maar wat belegen humor, weer heel even om het hoekje kwam piepen, opperde hij:

- "Een horecaopleiding, misschien?"

Ze lachten alle drie. De lont was uit het kruitvat, het ijs brak in het glas en de stemming keerde weer.

- "We moeten het durven toegeven," begon Robert voorzichtig, "de tijden zijn veranderd. Vroeger, toen ik jong was, kon je aan de slag gaan zonder diploma en je kreeg de kans om te bewijzen wat je waard was. Je begon onderaan, je doorliep alle stadia en stapelde ervaring op. Vandaag heb je een diploma nodig voor je de kans krijgt om op je gezicht te gaan. Uiteindelijk hangt een carrière nog altijd af van je persoonlijkheid, je inzet, je werkelijke intelligentie en je inzicht. Dat zijn dingen die geen enkel diploma kan aantonen. En toch is een diploma niet zinloos. Ten eerste, kan de persoon die je aanwerft, zich indekken en zich achter je diploma verschuilen indien je als medewerkster niet zou voldoen. Ten tweede – en dat is dan positief bekeken -, toont het toch ook wel aan dat je in staat bent een keuze te maken, voor jezelf een doel te bepalen en een engagement te finaliseren. Een diploma zegt hoe dan ook altijd wel iets over je persoonlijkheid, vaak meer dan over de opgedane kennis."

Annelies begreep de redenering wel, maar zag een paar ogenblikken lang door het bos de bomen niet meer.

Wat had Robert gezegd? Dat studeren voor de inhoud eigenlijk overbodig was en dat alleen het diploma meetelde als een soort vrijbrief?

Hoewel ze toen nog maar 17 was, drong het toch tot haar door dat ze nu heel voorzichtig moest zijn met de interpretatie van een stelling waar ze nog nooit bij stilgestaan had.

- "Bedoel je... dat je dan beter geen hogere studies aanvat?" probeerde ze beleefd uit te dagen.

- "Ik bedoel..." zei Robert bedachtzaam, "dat de inhoud van de lessen achterhaald is op het ogenblik dat je afstudeert. Alles wat je moet leren voor een examen, is nutteloos. Maar op de universiteit leer je ook dingen voor... niet voor het examen, dus."

- "Voor wat dan wel?"

- "Voor het leven."

- "Het leven?" schrok Annelies. Wie staat er nu stil bij 'het leven', wanneer je nog maar 17 bent? Wie weet trouwens op die leeftijd wat de uitdrukking 'het leven' betekent?

- "Ja, je leert er heel veel leerstof op heel korte tijd verwerken. Je leert volhouden, vallen en opstaan, mislukken en herbeginnen. Je leert hoofd- van bijzaken scheiden, analyseren en synthetiseren. Daarom maakt het niet zoveel uit wàt je studeert, maar dàt je studeert."

Haar vader zweeg en luisterde naar de wijze woorden. Robert zag er dan misschien uit als een wat verlopen figuur met lichte clochardtrekjes, misschien had hij zijn lichaam veel te lang overbelast met te veel alcohol en te veel nicotine, maar zijn geest was vlijmscherp gebleven.

Vader Hoeckx vond het best om nu even op de achtergrond te blijven en het gesprek te laten ontwikkelen tussen zijn dochter en Robert die bijna haar grootvader had kunnen zijn.

Robert vond het trouwens best dat hij nog eens zoveel aandacht kreeg van een knappe, jonge vrouw op de grens tussen knop en bloem.

Aan de ene kant van de tafel, de oude man die het allemaal beleefd, gezien en doorgeslikt had; aan de andere kant een jonge, ontluikende vrouw waarvoor

nog het hele leven open lag en de eerste de beste ervaring al een verrassende belevenis zou zijn.

En daartussen spreidde zich een hele generatie...

- "Nu weet ik het helemaal niet meer," zuchtte Annelies. "Welke richting moet ik dan kiezen, als het toch weinig uitmaakt?"

Ze keek hoopvol naar haar vader die de tussengeneratie vertegenwoordigde, maar hij bleef zoals een sfinx naar de vriend van zijn vader kijken.

- "We zitten in een tijd waar iedereen zijn hele leven lang zal moeten bijscholen. Zoals meestal hinkt het onderwijs achterop en haalt de ontwikkelingen in de maatschappij maar niet in. Dus, moet je daar je conclusies uit trekken."

- "En die zijn?" viste Annelies.

Robert keek haar een indringend moment lang, uitdagend van boven zijn smalle brilglazen aan en dwong haar om zelf na te denken. Uiteindelijk hielp hij haar toch maar:

- "Dat je een universitair diploma moet behalen, misschien?"

- "Ja. Jaaa... dat wil ik wel. Maar welk?"

Het antwoord kwam even verrassend als ontnuchterend:

- "Het gemakkelijkste."

Hij stak een nieuwe sigaret aan en neuzelde:

- "Verspil toch geen energie aan studeren, kind! 't Is al erg genoeg dat je er enkele jaren tijd aan moet besteden. Kies de gemakkelijkste richting en zorg dat je zoveel mogelijk kans hebt om een diploma te behalen. Dan zit je op rozen om te kunnen starten. En daarna begin je echt te studeren. De dingen die je nodig hebt, afhankelijk van de richting die je carrière uitgaat."

- "Ik zou Geschiedenis willen doen,..." probeerde ze voorzichtig.

- "Dat is niet gemakkelijk. Het wordt zelfs met het jaar moeilijker," opperde Robert.

- "O ja?"

- "Natuurlijk! De hoeveelheid uit het verleden blijft onveranderd, maar er komt steeds meer geschiedenis bij. Elk jaar een jaartje meer..."

Robert zei het *tongue in cheek* en wachtte af of de humor had aangeslagen. Het duurde even. Annelies zuchtte met een ernstig gezicht:

- "Tja, als je 't zo bekijkt..."

Ze wachtte even en waagde dan de grote sprong met een concrete vraag:

- "Maar welke richting is dan wel het gemakkelijkst?"

- "Je zou denken dat psychologie, rechten of geschiedenis het eenvoudigst zijn omdat ze vooral een goed geheugen vergen. Ik kan het weten. Je duwt je hoofdje vol met namen, familieverbanden, data, oorlogen en je zorgt ervoor dat je die informatie op het juiste ogenblik kunt herinneren. Dom natuurlijk, dat je daarop studeert. Je kunt dat later altijd weervinden als je 't nodig zou hebben. Maar sommige profs zijn zo verblind en vastgeroest dat ze je naar een tweede zit durven verwijzen als je je in een chronologie één jaartje vergist. Terwijl in de loop van de geschiedenis zo vaak kalenders veranderd zijn dat we nagenoeg geen enkel juist jaartal kunnen kennen van voor de 17de eeuw. Pfff..."

- "Dat kan ik allemaal volgen. Maar welk vak is er dan gemakkelijker dan degene die je alleen maar uit het hoofd moet leren?"

- "Waarom zou je geen Politieke en Sociale Wetenschappen gaan volgen?"

- "Pol&Soc?" riep ze verbaasd. Daar had ze nog nooit aan gedacht. Wat interesseerde politiek haar nu?!

- "Jazeker. Het is geen exacte wetenschap. De profs lullen wat uit hun nek. Als student loop je af en toe mee in een betoging. Je hoeft je niet eens af te vragen waartegen je betoogt, als het maar tegen iets is. Je abonneert je op een paar linkse propagandabladen en je citeert uit de regimekranten. Voor de rest speel je het spelletje mee en je doet alsof je in beate bewondering staat voor alles wat de prof zegt. Je gaat er nooit mee in discussie, maar verkondigt luidkeels zijn stellingen."

- "Zo gemakkelijk kan het toch niet zijn?" twijfelde haar vader.

- "Natuurlijk zal ze er wel iets voor moeten studeren. Maar ze krijgt na enkele jaren gegarandeerd een diploma. Weet je..."

Robert wachtte even, hield zijn whiskyglas iets te lang aan zijn lippen om geloofwaardig te zijn, peuterde een nieuwe sigaret uit het pakje dat bijna leeg was, en zei dan op een samenzweerderige toon:

- "Enkele jaren geleden hadden we een bevlogen Minister van Onderwijs die de subsidies aan de universiteiten in functie stelde van de 'output'. Weet je wat dat betekent? Hoe meer studenten gediplomeerd worden, hoe luider de jackpot rinkelt. En een rector weet ook wel hoe de handel in elkaar zit!"

- "Dan lijkt Pol&Soc me effectief een goede richting," beaamde vader Hoeckx.

De volgende dag ging Annelies naar de universiteit en liet zich inschrijven aan de Faculteit Letteren voor de Vakgroep Geschiedenis.

CUM LAUDE, EN DAARNA...

De studie jaren vlogen voorbij in een zucht. De leerstof was veelomvattend, maar geen echte uitdaging voor haar intelligentie. De vriend van haar grootvader had overdreven: geschiedenis is wel een degelijke opleiding.

Natuurlijk waren er vaststaande feiten, maar wiskunde kent ook zijn axioma's. Natuurlijk moest je veel uit het hoofd leren. Natuurlijk is geschiedenis een opsomming van namen, data en oorlogen.

Maar de masteropleiding ging beslist breder dan dat.

Annelies leerde zoeken en opzoeken. Ze leerde haar weg vinden in bestofte bibliotheken. Ze leerde omgaan met charters, folianten en kronieken. Ze leerde vergelijken, oud schrift lezen, en begon stilaan hier en daar te publiceren. Ze leerde ook de wetenschappelijke debatcultuur hanteren en kritische analyses maken. Ze kreeg inzicht in actuele maatschappelijke stromingen, door ze te plaatsen in een historisch perspectief.

De internationale contacten vond ze het meest interessant.

Ze studeerde af *cum laude* en had zo in het onderwijs kunnen stappen. Of archivaris worden bij de overheid.

Maar dat vonden haar professoren maar niets. Er werd aangedrongen dat ze ook een doctoraat zou behalen. Niet alle studenten werd dat gegund. Alleen de allerbesten die nooit een jaar hadden overgedaan, nooit een tweede zit hadden moeten doen, kwamen ervoor in aanmerking.

Gelukkig bleven die strenge normen nog gehandhaafd. Sinds de zogenaamde democratisering van het onderwijs waren universitaire diploma's gedevalueerd tot vodjes papier. Alleen de doctoraatsbul had nog een beetje aanzien.

Maar het bleef natuurlijk een luxetitel die nauwelijks te verzilveren was. Voor heel wat vakgroepen werden al professoren aangeworven die helemaal niet gedoctoreerd hadden, maar wel ervaring te velde hadden opgedaan.

Ook het bedrijfsleven zat niet te wachten op doctores. Ze kwamen vier tot zes jaar na hun studies pas op de arbeidsmarkt en vertoonden nog steeds een studentikoze mentaliteit die niet meer paste bij hun leeftijd. De mastergediplomeerden die meteen een baan hadden gezocht, konden dan al een palmares van vier jaar beroepservaring voorleggen. Daar werd veel meer belang aan gehecht en werd bijgevolg ook als dusdanig gehonoreerd.

Het profitaat en de *political correctness* die zoals een sluipend gif in alle instellingen waren geïnfiltreerd, vonden dat het hogere onderwijs toegankelijk moest zijn voor iedereen. Op zich was dat een nobele gedachte, op voorwaarde dat de lat even hoog zou blijven liggen en achter het woordje 'iedereen' nog de verklaring volgde dat er dan wel mee bedoeld werd "iedereen die beschikt over de verstandelijke vermogens en attitudes om de gekozen richting tot een goed einde te kunnen brengen".

Steeds meer gegoede families haalden hun kinderen weg van de binnenlandse universiteiten om ze een gegarandeerd degelijke opleiding te laten volgen in privé-instituten die door het bedrijfsleven waren opgericht, meestal in Zwitserland – een land dat zich niet liet bemoederen of betuttelen door de Europese Unie.

Doctoreren was bovendien niet echt studeren. Wie doctoreerde, deed eigenlijk datgene waar een universiteit voor dient: niet het doorgeven van kennis, maar het opzoeken en onderzoeken van het onbekende.

Doctoraatsstudenten waren daarenboven niet eens slecht betaald. Ofwel werden ze assistent en gaven al een derde van hun tijd les om de rest aan onderzoek te besteden, en dan werden ze betaald door de universiteit; ofwel werden ze aspirant en dan kregen ze een financiële tegemoetkoming van een fonds voor wetenschappelijk onderzoek, in sommige sectoren ook van privébedrijven.

Haar vader zou haar eventueel financieel geholpen hebben, zoals tijdens haar masterstudies, maar zelfs toen had ze al zo weinig mogelijk van de ouderlijke steun gebruik willen maken.

Om zo dicht mogelijk bij de campus te zijn en dus zo weinig mogelijk tijd te verliezen, was het aangewezen in Leuven te verblijven.

De studentenkamers waren er bijgevolg ontegenwoordig duur. Het hele leven in Leuven was duur, zowel de horeca als de culturele activiteiten. Zelfs voor de dagelijkse consumptiegoederen waren studenten aangewezen op een voorraadje dat ze van thuis hadden meegebracht, of op plaatselijke *harddiscounters*.

Daarom, en omdat de meeste aula's toch al buiten de stad gevestigd waren, bleef Annelies in Mechelen. Ze vond wel dat ze op eigen benen moest staan, want oma was wel erg lief, maar ook zeer betuttelend. Dat was enkele jaren nuttig geweest, maar juist daardoor was ze nu zelfstandig genoeg geworden.

Normaal zou ze een kamer in Leuven gehuurd hebben, maar Mechelen was interessanter. Ze moest wel haar verplaatsingen betalen, maar al met al spaarde ze er toch nog op uit.

Haar vader huurde de kamer en voorzag haar van het nodige zakgeld. Maar een jonge por wil af en toe wel eens iets meer en daar zorgde ze dan zelf voor.

Zoals de meeste studenten in Leuven een bijbaantje hadden - vooral in de horeca - keek Annelies ook in Mechelen uit naar een bijverdienste.

In Mechelen een studentenbaantje vinden dat toch enige vrijheid liet, en vooral voldoende soepel was om lessen te kunnen bijwonen en te studeren, was echter niet eenvoudig.

EEN SPITSVONDIGE STUDENTENJOB

Mechelen was een prachtige stad. Zelfs een stad met een geweldig rijk, historisch verleden.

Ze was er als kind al meteen op verliefd geworden. Toen ze ouder werd, bezocht ze samen met oma de musea en volgde een geleide wandeling met een stadsgids.

Bij *De Slegte* in de Onze-Lieve-Vrouwestraat vond ze een goedkoop exemplaar van de *'Gids voor Oud-Mechelen'* van Marcel Kocken. Op één avond had ze het boek al helemaal uitgelezen en wist ze dat deze stad nog vol historische geheimen zat. Volgende zondag zou ze met het boek in de hand door de stad gaan struinen om elke beschrijving ter plaatse te kunnen bekijken.

Zij wist dat die stad haar geheimen aan haar zou moeten prijsgeven. Daar zou ze al haar vrouwelijke charmes voor inzetten. En natuurlijk ook haar speurzinnigheid en studie-ijver.

Nagenoeg van heel in het begin ontspoon zich een subtiele paringsdans tussen deze jonge vrouw en die oude stad.

Een bezoek brengen aan de kerken, was moeilijker. De meeste waren gesloten op gewone weekdays. Diefstallen en vandalisme waren er de aanleiding toe.

Maar de immense kathedraal met de bijna 100 meter hoge toren, was wel elke dag open. Daar was de kans op wangedrag kleiner omdat de sociale controle er zoveel groter was. In de Sint-Romboutskathedraal was altijd volk. Soms vrome gelovigen, maar meestal toeristen die sterk onder de indruk kwamen van het imposante bouwwerk en het artistiek waardevolle interieur.

Ze waren ook gul. Regelmatig werden giften in de offerblokken gestopt en tegen betaling kaarsen gebrand om één of andere gunst af te smeken van de Zwarte Lieve-Vrouw of van de Heilige Leonardus. Die was op een gepolychromeerd paneel afgebeeld, terwijl zijn beulen hem met gloeiende staven de ogen uitbrandden.

Vreemd genoeg kon er niet geofferd worden aan de patroonheilige van de kerk zelf, de heilige Rumoldus. Er waren evenmin *ex voto's* te vinden, die herinnerden aan zijn miraculeuze genezingen.

Nochtans beheerste hij met een reusachtig beeld de hele kathedraal. Sterker zelfs, hij beheerste de hele stad!

Dit was een gebouw dat uitnodigde om vaker te bezoeken. De eerste indruk zou telkens verfijnder worden en steeds iets nieuws tonen.

Op den duur wist Annelies er al heel wat over, toen ze op een dag Nederlandse toeristen nogal luidruchtig tegen elkaar hoorde vertellen dat de kansel die in dit barokke gebouw prijkte, beslist nog uit de middeleeuwen stamde.

Het ongerijmde viel haar zo snel op als een taalkundige een dt-fout zou opgemerkt hebben. De kathedraal was immers een gotisch gebouw en de monumentale kansel was pas achttiende-eeuws.

Assertief als ze was, mengde ze zich beleefd in het gesprek en trachtte de toeristen voorzichtig uit te leggen dat het interieur misschien wel barok aandeed, maar dat dit kwam omdat na de Beeldenstorm en de Spaanse Furie alle kerken opnieuw dienden heringericht en gedecoreerd te worden.

Ze nam de bezoekers mee naar de zijbeuk waar ze wees naar een schilderij uit die tijd, waarop de kerk nagenoeg leeg te zien was.

Het gebouw zelf, verklaarde ze, dateerde echter uit de gotische periode.

Over de leeftijd van de preekstoel zweeg ze wijselijk om haar toehoorders niet in verlegenheid te brengen, maar ze wees er wel op dat het beeld van de man die van zijn paard gebliksemd werd, niet de heilige Paulus was, maar wel Sint-Norbertus die zich volgens de legende op dezelfde wijze tot het christelijke geloof had bekeerd.

Waarom Sint-Norbertus? Omdat deze kansel oorspronkelijk gemaakt werd voor de kapel van een Norbertinessenklooster en pas vele jaren later naar de kathedraal werd overgebracht.

De Nederlandse toeristen waren haar erg dankbaar voor de uitleg en ze gingen ook nog samen langs de kooromgang met de zeven straalkapellen en de prachtige schilderijen van Michiel Coxie.

Overall kon Annelies een passende anekdote bij vertellen en toen het bezoek erop zat, vroegen haar gasten hoeveel ze moesten bijdragen in de kosten.

Kosten? Het bezoek aan de kathedraal was gratis, natuurlijk.

Maar voor de rondleiding dan?

Annelies murmelde dat ze het heel graag gedaan had en de man duwde haar een niet onaardig bankbiljet in de hand terwijl zijn vrouw haar nog eens uitvoerig dankte.

Meteen wist Annelies Hoeckx hoe ze op een aangename, interessante en lucratieve manier haar zakgeld zou kunnen aanvullen.

Toeristen gingen niet op verplaatsing om te studeren. Ze wilden vooral genieten en ondertussen, op relatief korte tijd, toch zoveel mogelijk informatie meepikken.

Annelies bestudeerde de geschiedenis, de specifieke bouwkenmerken en de meest opvallende bezienswaardigheden van de kathedraal. Enkele typische kenmerken ervan, leerde ze uit het hoofd.

Zonder moeite kon ze korte tijd later iemand op ongeveer een half uur tijd een deskundige rondleiding geven en omdat ze altijd een goede studente was, lukte haar dat in de vier West-Europese talen. Ooit was Italiaans een optievak en ze wist dat ze ook in deze taal haar verhaal zou kunnen vertellen. *Probabilmente un po'.*